

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Doornspijk;
Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra,
Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheve-
ningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der
Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Uit mensen of uit God

”Want indien deze raad, of dit werk uit mensen is, zo zal het gebroken worden. Maar indien het uit God is, zo kunt gij dat niet breken”.

Hand. 5 : 38, 39.

Toch wel een wijze raad, die de grote wetgeleerde Gamaliël aan de Joodse Raad gaf, om voorzichtig te zijn met een oordeel over de apostelen. Immers, wanneer hun zaak uit de mensen was, zoals die van Theudas en van Judas, de Galileër, dan zou ze toch wel gebroken worden. Dan zou de zaak vanzelf wel doodlopen. Maar als hun zaak uit God was, dan zouden zij die toch niet kunnen breken. Dan was het gevaarlijk om er tegen te strijden, omdat hun strijd dan een strijd tegen God zou zijn.

In zekere zin: een wijze raad! In zekere zin ja, Want het was niet wijs van Gamaliël, dat hij blijkbaar nalaat het optreden van de apostelen te toetsen aan de Schriften, wat van een wetgeleerde toch zeker verwacht mocht worden. Maar dat neemt toch niet weg, dat zijn raad aan het Sanhedrin in veel gevallen wel wat meer bedacht en ter harte genomen mag worden.

Of kunnen ook wij niet geneigd zijn erg voorbarig te zijn in het uitspreken van een oordeel over een bepaalde zaak. Hoevelen liepen op een ogenblik niet weg met een beweging, waarvan men meende dat ze uit God was, maar waarvan achteraf bleek dat ze uit mensen was. Het omgekeerde kwam en komt ook voor.

Laten we niet vergeten, dat een zaak, die uit mensen is, doorgaans toch ook wel iets goeds in zich heeft, naar de vorm en de schijn iets goddelijks. Terwijl een zaak, die uit God is, toch veel gebrekkigs en zondigs vertoont. Omdat, wat uit God is, door mensen wordt uitgevoerd en verwerkt. Om iets goeds is een zaak nog niet uit God, en om iets kwaads is zij nog niet uit mensen. Wanneer we bijvoorbeeld de geschiedenis van de Hervorming of van de Afscheiding nagaan, dan komen we toch wel heel wat klein-menselijk, onzuivere, zondige dingen tegen. En toch menen we te mogen zeggen dat zowel Hervorming als Afscheiding uit God waren. En omgekeerd: er is wellicht geen ketter te noemen, of hij verkondigde ook wel iets wat waar was. En toch is een ketter niet van God gezonden en de ketterij is niet uit God maar uit mensen.

En zeker past ons ook voorzichtigheid en bescheidenheid wanneer het gaat om de beoordeling van iemands innerlijk leven. Wij weten allen, dat de waarachtige bekering uit God is, maar dat er ook heel wat zogenaamde bekering is, schijnbekerking, namaak, die niet uit God is maar uit mensen.

We krijgen een indruk van iemand, die we meemaken en horen spreken: een gunstige of een ongunstige indruk. Maar het kan minstens voorbarig en zelfs gevaarlijk zijn om op een indruk af te gaan. Om iemand te veroordelen omdat we aanmerkingen kunnen maken op een uitdrukking of een handelwijze. We zouden ons zo licht kunnen vergissen. En dan denk ik aan het woord van Jezus: ”als iemand één van deze kleinen

ergert, het ware hem beter, dat een molens-
teen om zijn hals gehangen werd en hij in de
diepte der zee geworpen ware”. Of aan de
wenk in onze catechismus: niemand onge-
hoord veroordelen of helpen veroordelen! We
moeten ook niet al te lichtvaardig zo hoog
opgeven, wiens woorden zo geestelijk schij-
nen te zijn, dat wij de indruk hebben dat hij
brandt van liefde voor de Heere en we
zouden ons kunnen vergissen. Er wordt wel-
eens gezegd: met die of die zou ik stervende
wel willen meereizen! We begrijpen best de
bedoeling. Maar toch: we kunnen alleen zalig
sterven *met Christus* en heengaan met het:
op Uw Woord, Heere! De Heere is alleen
waarlijk getrouw, Zijn Woord waarachtig en
Zijn werk volmaakt.

Zeker: de dingen kunnen zo duidelijk liggen
(naar beide kanten) dat we geen reden heb-
ben om te twijfelen. Niettemin past ons
voorzichtigheid en bescheidenheid. We kun-
nen over bepaalde zaken grondig met iemand
van mening verschillen, maar dan toch niet
lichtvaardig over iemands innerlijk oorde-
len. Dat oordeel komt tenslotte alleen de
Heere toe! Dat doet overigens niets af van
onze roeping ”om de geesten te beproeven, of
zij uit God zijn”, door ze te toetsen aan Zijn
onfeilbaar Woord.

Wie we wel streng moeten beoordelen? Ons-
zelf! Niemand weet wat in de mens is, dan de
geest des mensen, die in hem is”. Van onszelf
moeten we weten, of onze zaak uit God is of
uit mensen.

Vreselijk zal het zijn om te menen in te gaan
en niet te kunnen. Is onze ijver, onze gods-
vrucht, onze bekering ”uit mensen” dan zal
het verbroken worden.

Alleen dan zullen we straks binnengaan, als
ons werk uit God was. Dat werk is in wezen
volmaakt, juist omdat het uit God is. Hoewel
het in trappen maat nog onvolkomen is en het
nog vermengd is met zoveel dat uit mensen
is. Maar God zal niet laten varen het werk
Zijner handen. En alleen Zijn werk verduurt
dan ook de eeuwigheid! Eens zal de oprechte
volkomen breken met alles wat uit mensen
is. En wat uit God is, eindigt eeuwig in God!
En de oprechten kennen de bede: ”Door-
grond mij, O God! en ken mijn hart: beproef
mij, en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij
een schadelijke weg zij; en leid mij op de
eeuwige weg”!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

In de afgelopen 3 weken was het, wat de betalingen
betreft, erg rustig bij de administratie. We ontvingen
toch nog een gift van f 20,— voor de school in Dundas en
f 17,50 voor ons blad, terwijl 6 nieuwe abonnees konden
worden ingeboekt.

De opbrengst van de ontmoetingsdag in Kampen (kol-
lekten, koffiegeld en giften) is als we dit schrijven (21
aug.) nog niet bekend, maar ds. Blom zal het invullen na
afloop van deze dag. Zij bedroeg f 7.322,30.

Voor alles weer heel hartelijk dank.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20,
2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Volgende nummers.** De vakanties zijn
voorbij. Daarom zal ons blad weer eens in de
veertien dagen verschijnen.

2. **Dundas.** Ik ontving een gift van f 10,— die

ik zelf een bestemming mocht geven. Ik koos
voor de school van Dundas en Hamilton.
Vlak voor de ontmoetingsdag ontving ik van
iemand, die altijd graag naar de ontmoet-
ingsdagen gaat, maar verhinderd was, een
bedrag van f 150,— voor de ontmoetingsdag
en voor de school. Ik dacht: laten we ieder de
helft geven en zo is geschied. Nog een gift en
wel van f 15,— kwam per bank binnen. De
gemeente van Meerkkerk heeft voor dit doel
een collecte gehouden. De opbrengst is me
nog niet bekend. De verantwoording komt
D.V. later. Voor alles hartelijk dank.
B.

Ontmoetingsdag te Kampen op zaterdag 25 augustus 1990

Het is niet mogelijk al in dit nummer van ons
blad een volledig verslag van deze dag op te
nemen. Maar we willen toch even aandacht
vragen voor het voorrecht dat we steeds
weer mogen samenkomen als vrienden en
vriendinnen van Bewaar het Pand, in het
voorjaar in Slidrecht en aan het einde van
de zomervakantie in Kampen. Het aantal
vergaderingen uit onze kring is de laatste tijd
toegenomen. We denken aan Reformatori-
sche scholengemeenschappen die een nieuw
schooljaar beginnen met samenkomsten
waarop ouders en belangstellenden met de
besturen en het personeel bijeenkomen. Die
samenkomsten worden gehouden op dezelf-
de zaterdagen die voor onze ontmoetings-
dagen het meest geschikt zijn. Zij trekken
dezelfde mensen die onze dagen bezoeken.
Het is niet helemal te voorkomen dat een
ontmoetingsdag van ons samenvalt met een
bijeenkomst van genoemde scholengemeen-
schappen. Er zijn er die graag bij ons zouden
komen, maar die in zekere zin ook verwacht
worden op zo'n openingsbijeenkomst en van-
zelf die niet willen missen. Ze moeten dan
kiezen, want men kan natuurlijk niet op
twee plaatsen tegelijk zijn. Er is moeilijk een
oplossing voor te vinden, maar het feit heeft
de volle aandacht van het bestuur van onze
stichting.

Het was verheugend dat toch weer velen uit
alle windstreken naar Kampen gekomen
waren. Het is bemoedigend voor de toekomst.
Natuurlijk vinden we het allen fijn wanneer
een kerkgebouw tot de laatste plaats bezet is,
maar dat is toch niet de hoofdzaak. Het aller-
voornaamste is of de Heere in het midden is
en dat ook mag worden ervaren. Dan maakt
de Heere het wel.

Om half elf begon de morgensamenkomst.
We lieten zingen Ps. 36 : 2 en 3, lazen Psalm
84 en gingen voor in gebed. Vervolgens heet-
ten we allen welkom, jongeren en ouderen.
Dankzij de welwillende medewerking van
de kerkeraad van de Gereformeerde Ge-
meente te Kampen konden we weer verga-
deren in het mooie kerkgebouw aan de 2e
Ebbingestraat. De koster en de organist en
vele anderen verleenden hun medewerking,
bijvoorbeeld de vrouwen uit Elburg en zij,
die voor de kleine kinderen zorgden.

We lazen Psalm 84, omdat daarin staat: Als zij
door het dal der moerbeziën doorgaan, stel-
len zij Hem tot een Fontein; ook zal de regen
hen gans rijkelijk overdekken. Het was in de
natuur erg droog geweest, gedurende lange

tijd. Op een nacht hoorden we het ruisen van de bomen in onze tuin. We dachten aan Psalm 65: Gij bezoekt het land en hebbende het begerig gemaakt verrijkt Gij het grotelijks; de rivier Gods is vol water. Er kwam regen, overvloedig. Het was te zien. We hadden dat in Canada ook meegemaakt.

Het was ook daar dor en droog. Op een zondag bad de dienaar des Woords, Ds. Spaans te Norwich, om regen. In de loop van die week kwam er regen, o zo overvloedig. Het land herleefde. Het was te zien en ik denk dat er mensen zijn die het opgemerkt hebben. Daar was ook Psalm 65 in vervulling gegaan, later opnieuw. Zo was het ook bij ons. Toen moesten we denken aan Psalm 84. Daarin gaat het over pelgrims naar Zion. Die gaan door het moerbeidal, door het tranendal, maar de Heere verkwikt. Zij stellen Hem tot een Fontein en de regen overdekt hen.

De hele levensweg is een moerbeidal, een tranendal. Daar wordt geleerd, wat David bad in de woestijn van Juda: O, God, Gij zijt mijn God, ik zoek U in de dageraad; mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water. De Heere verkwikt en verzadigt. De Heere deed voor het volk in de woestijn water uit de Rotssteen vloeien, ziende op Christus. Hij werd geslagen. Hij verwierf het Leven. Zonder water is er een omkomen. Zonder Hem moet de mens eeuwig omkomen. Maar in en door Hem is er verzadiging, eens volkomen. In Gods Woord wordt veel gesproken over leven en dood, over levend water, over de Heilsfontein.

En in Openbaring 7 : 16, 17 lezen we: Zij zullen niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten, enz. Dat betekent: lessing van alle dorst en het leven tot in alle eeuwigheid. De Heere geve ook deze dag daarvan iets te smaken.

We zingen Ps. 84 : 3 en 4.

Ds. Slagboom van Doornspijk, ons allen welbekend, leest Psalm 119 : 105-112 en spreekt over vs. 111: *Gods getuigenissen des harten vrolijkheid*. Daarna zingen we Ps. 119 : 33, 34 en 36 en intussen wordt er gecollecteerd ten bate van de uitgave van ons blad. Ds. Slagboom gaat voor in dankgebed. Hij vraagt ook een zegen voor de maaltijd.

De pauze is aangebroken. Al was de opkomst minder dan vorige jaren het was toch een drukte van belang toen de bezoekers het kerkgebouw verlieten om in de vergadergelegenheid achter de kerk of elders de maaltijd te gebruiken en in kleine kring met elkaar samen te zijn. De sfeer was goed. Vele handen werden geschud en vele gesprekken werden gevoerd. Zelf hebben we ook vele handen kunnen drukken. Er waren bezoekers uit Canada. Dat deed goed hen te ontmoeten. Er waren er uit het zuiden van Zeeland en uit het noorden van Friesland. Ook dat deed goed. Er waren verschillende predikanten die hun belangstelling toonden!

Ds. R. Kok van Damwoude opende de middagsamenkomst. Hij liet zingen Ps. 26 : 8 en 7, ging voor in gebed, las Psalm 27 : 1-6 en sprak over vs. 4.

Onder het zingen van Ps. 27 : 3 beklom ds. A. van Heteren de preekstoel. Hij las Exodus 30 : 17-21 en sprak over *Het koperen wasvat*: 1. verootmoediging, 2. verheuging. Aan het einde van zijn toespraak liet hij zingen Ps. 51 : 5 en 7. Onder het zingen werd weer gecollecteerd.

Ds. P. van Zonneveld sprak een slotwoord, dat geheel aansloot bij alles wat al in beide samenkomsten gesproken was. Hij ging voor in dankgebed en liet daarna zingen Ps. 121 : 1 en 4. Na het uitspreken van de bede van de Avondzang was ook deze ontmoetingsdag ten einde.

Velen bleven nog wat achter voor het gebruiken van koffie of frisdrank. Handen werden ten afscheid geschud. Ieder ging ten slotte zijns weegs. De boekverkoper was tevreden. Het aantal bezoekers was minder dan gewoonlijk, maar hij had toch goede zaken gedaan. Later bleek dat de opbrengst van de collecten met koffiegeld en giften nog iets hoger was dan vorig jaar. De sprekers hebben toegezegd een verslag te zullen maken van wat ze gezegd hebben voor opname in ons blad. Daarom hebben we daarvan hierboven niets vermeld. U zult de verslagen D.V. tzt. kunnen lezen.

De Heere moge alles ten zegen stellen.

B.

Gave van de Schepper

Ons te bezinnen op wat de Heere heeft gegeven en nog steeds geeft is geboden. Die bezinning mag niet geschieden los van Gods Woord, ja moet zelfs plaats hebben bij een open Bijbel. Ons levensvlak is vol van Gods gave. En heel dicht bij moeten we beginnen. Bij alles waar we dagelijks mee omgaan. Bij wat we dagelijks dragen. Onze kleding. Nu moet hiervan direct gezegd worden, dat niet alles wat er op kledinggebied gepresenteerd wordt en gedragen wordt, van de Heere is. De satan komt met zeer veel aandragen. Ook hij heeft zijn fabrikanten. Zijn leveranciers zijn niet weinigen. De satan, kenner van de mens, weet waarmee hij de mens dienen, strelen en bevredigen kan. In elke tijd zorgt hij voor vraag en smaak. Nu is weleens gezegd, gelet deze werkelijkheid "de kleding komt uit Sodom". Dit is niet juist. Ook niet de mode op zich.

Zeker de mode kan een machtig wapen zijn in de hand van de satan en zo in de hand van de mens om de harten van de mens te bespelen. Maar een mode, die verantwoord is naar de Schrift, is niet af te keuren. In goede mode zit model en levert kleding geschikt en gepast voor ieder naar gelang zijn persoon en leeftijd is. Verantwoorde kleding maakt presentatief. Het spreekwoord: "kleren maken de man" is niet aftands. Althans zo mag het voor ons beslist niet zijn of worden.

Verder moet ons steeds voor de aandacht blijven staan: wie ons de kleding gegeven heeft. Het is onze Schepper. We lezen in de Bijbel dat de Heere het kleeft heeft gegeven. Direct toen de zonde ontbindend in het leven inbrak, werden de ogen van Adam en Eva geopend en bemerkten zij dat zij naakt waren. Zij hechtten vijfgebladeren aanen en maakten zich schorten.

Zij schaamden zich. Ja. Voor wie? Voor de Heere. Maar toch ook voor elkaar! Daarom bedekten zij met vijfgebladen wat hen zozeer als man en vrouw onderscheidde. En dan is het de Heere Zelf, Die die schamele schorten van vijfgebladen vervangt door rokken en vellen. De Heere geeft het kleeft.

Niet maar als beschutting tegen de koude. Maar om hun schaamte te bedekken en tevens om hun een beveiliging te geven tegen het sterke gevoel van hun schaamte. En ook om als man en vrouw bezig te kunnen zijn op de plaats waar men woont en werkt. Vandaar dat de kleding geen straf is maar een liefdesgave van de Heere. Zijn zorg blijkt er in. Nu moet ook in de kleding steeds uitkomen het eigene van de man en de vrouw. Onderscheid in kleding moet duidelijk merkbaar en zichtbaar zijn. Men moet weten en zien, wie men voor zich heeft. Want de Heere schiep de man en Hij schiep de vrouw.

Nu dit onderscheid door God in de schepping gegeven en na de val gelaten mag in kleding niet worden weggenomen. Naar de orde des Heeren moet er steeds onderscheid zijn in kleding van het mannelijk en vrouwelijk geslacht. Door de weeks en op de zondag. Dus niet slechts wanneer men kerk-waarts gaat. In onze tijd van gelijkstelling, wordt ook de kleding één.

Onze tijd kenmerkt zich door de uni-sex-mode, waarbij mannen en vrouwen precies dezelfde kleren dragen en alle onderscheid verdwenen is. In reformatische kringen en zo ook onder ons is dit merkbaar. Men wil mee met de tijdgeest.

Kinderen krijgen gemakkelijk hun zin en oudere jongeren kunnen hun gang gaan. Soms kan een moeder er niet tegen op, want regelmatig wordt gewezen op kinderen van medekerkleden en soms nogwel kinderen van avondmaalgangers.

Jonge vrouwen willen meedoen en meegedeld worden. In kleding, haardracht, bepaalde vormen van make-up of gebruik van stift. Nu heeft dit alles te maken met wereldgelijkvormigheid en het gaat in tegen het Woord van God. Bijbels is niet: hoe ver kan ik met de wereld meegaan, maar het "gij geheel anders". En daar valt onze levensstijl niet buiten. Ook onze kleding niet. U moet Zefanja I maar eens lezen. Wanneer we er

een bepaalde stijl op nahouden, dan doen we dat niet omdat we beter zijn, of willen zijn, maar omdat de Heere het van ons vraagt. De uitdrukking "eerbare kleding" is ook geen ouderwets gezegde. Zij is voluit bijbels. Onze kleding, wat we dragen moeten we voor de Heere kunnen verantwoorden, want van Hem zijn alle dingen. Tot in het kleinste toe. En voor de Heere verantwoorde kleding is niet smakeloos, maar juist smaakvol.

De Heere laat veel aan pracht zien in de natuur. We kunnen de huiden van dieren er ook bij betrekken. Zo wil Hij ons ook vandaag gepaste kleding geven voor door de weeks en voor de zondag. Erg is het, dat soms moeders van gezinnen met een bepaald inkomen stad en land moeten afgaan om "wat goeds, wat verantwoord" te vinden voor zichzelf en voor de kinderen. En dat niet alleen voor de meisjes, maar ook voor de jongens. Er zou voor elke portemonnee wat binnen het bereik moeten liggen. Misschien kan er aan gewerkt worden. Ook hierin hebben we elkaar te dienen. En tenslotte laten leden van een sekte ons in het dragen van kleding niet een beschamend voorbeeld zijn. U ziet ze niet slordig gekleed langs de huizen gaan als ze colporteren.

Ook dragen vrouwen en meisjes geen mannenkleding. Laten we allen ons bewust zijn, wat Gods gave is en wat de Heere van ons vraagt. Tijden kunnen veranderen, zeden en gewoonten ook, maar onderscheid tussen ons en de wereld moet er blijven. En nu kan er minachtend naar ons gekeken worden, ik ondervind dit zelf ook nog door mijn kleding, maar er wordt ook op ons gelet. En dat moet kunnen. En hebben we het, om wat ook, moeilijk, kijk veel naar Boven. De Heere weet dat we in deze tijd leven.

M.C. Tanis.

Misverstanden (2)

Geen soevereiniteit maar partnerschap.

De Dordtse Leeregels inclusief Calvijn hebben wat hun visie op de uitverkiezing betreft hun tijd gehad. Maar wat wil Van Pagee dan? Hij stelt een andere visie op het dogma van de uitverkiezing voor. Het gaat erom sleutels te vinden "om uit de gevangenis van de verkiezingsangst te komen".

Om nu verlost te worden uit de kerker van het oude verkiezingsdogma dient de evangene (het boekje wil immers pastorale adviezen geven) het volgende te bedenken.

Ten eerste: eeuwenlang hebben wij gedacht vanuit de soevereiniteit (vrijmacht) van God. Hij zou onbeperkte soevereiniteit over de mens hebben. Hij kan besluiten met de mens te handelen geheel zoals Hij dat wil. God, "het subject", kan met de mens, het object, doen wat Hij wil. Van die soevereiniteitsidee moeten we allereerst afstand nemen.

Nu is er volgens de schrijver in de twintigste eeuw nieuw licht opgegaan. Dat licht kan ons verlossen van de verkiezingsangst. De nieuwe ontdekking is die van de "intersubjectiviteit". Daar heeft het verleden geen oog voor gehad. Als oer-voorbeeld van deze intersubjectiviteit geldt de relatie tussen God en Abraham. Zij sluiten een intersubjectieve relatie met elkaar, dus: "in hun houding en gedrag wordt de een steeds door de houding en het gedrag van de ander meebepaald". Het gaat zoals we ook bijvoorbeeld bij Hosea lezen om het huwelijkschema: twee subjecten, partijen, die elkaar wederzijds beïnvloeden en bepalen. Het gaat om twee "partners" in het verbond. Aan de ene kant is er God, die het initiatief neemt (wij zouden zeggen: God is de Eerste) en oproept tot geloof, gebed en gehoorzaamheid. Aan de andere kant is er de mens die antwoord geeft aan God.

Dit laatste gezichtspunt, het antwoord geven aan God is dus volgens Van Pagee eeuwenlang door het oude verkiezingsdogma overschaduwd. Sinds Calvijn wordt er door orthodoxe mensen steeds maar weer getwijfeld of God wel wil, dat alle mensen zalig worden. Want dat kan toch niet: slechts een deel van de mensen van eeuwigheid uitverkoren hebben tot de zaligheid, en toch alle mensen welmenend door het Evangelie laten roepen. De conclusie van Van Pagee is dan ook dat dit niet kan: God heeft niet van eeuwigheid

besloten sommigen met het geloof in Christus te begiften en anderen niet, zoals de Dordtse Leerregels stellen. Er blijft dan voor de mens, zijn verantwoordelijkheid en wil niets meer over. Het oude verkiezingsdogma bevriest als het ware de geestelijke aktiviteit van de mens. De mens wordt volgens het oude dogma te lijdelijk voorgesteld.

Bekend conflict.

Van Pagee stoot zich met vele anderen aan deze voorstelling. Heel begrijpelijk, maar daarom nog niet terecht. Ik denk, dat het in het boekje van Van Pagee om een heel oud en bekend conflict gaat, waarin Augustinus en Paulus al verwickeld waren. Het gaat weer om de oude vraag: in welke mate dragen mensen bij aan hun zaligheid? Augustinus had zijn strijd met Pelagius, Paulus met de judaïsten en Gomarus lag overhoop met Arminius. En wij nu met onze medeamtsbroeder. Dat verdriet ons. Dominee Van Pagee heeft zich toch gepresenteerd bij het curatorium. Hij wilde eens predikant worden in een kerk met een onbijbelse verkiezingsleer. Heeft hij dat eerlijk gezegd, of is hem dit licht pas later opgegaan? En als dit bewustzijn pas recentelijk is doorgebroken, waarom stelde hij zijn bezwaren dan niet langs de kerkelijke weg aan de orde, zoals hij eenmaal beloofd heeft? "En indien ooit enig bezwaar of afwijkend gevoel ten opzichte van deze leer bij ons zou opkomen, beloven wij, dat wij het noch openlijk, noch heimelijk zullen voorstellen, leren of verdedigen hetzij in prediking of geschrift".

Wordt vervuld.
L.W. van der Meij.

Johannes de Doper 3.

Dan verder. De engel Gabriël had tot Zacharias met het oog op diens zoon de woorden gesproken: "En hij zal velen der kinderen Israëls bekeren tot den Heere, hun God." (Luc. 1 : 16). Stond het dan in de macht van Johannes mensen te bekeren? Zo niet. God staat de kracht om zondaren te bekeren niet af aan enig schepsel. Maar als de engel zo spreekt, volgt hij de gewone spreekwijze van de Schrift. Wat door deze woorden wordt aangeduid, is de geweldige kracht die God met de prediking van Johannes zal doen gepaard gaan. En het is merkwaardig, maar we kunnen altijd weer zien hoe een prediking die begint met de mens voor het aangezicht van de heilige en rechtvaardige God te plaatsen en hem als diepschuldig stelt voor diens heilige majesteit, dat daar wonderen van bekering gewerkt worden. N.l. als nu de boodschap van genade en verlossing weerklinkt. Als de heraut nu roepen gaat: Er is genade! Er is vergeving! En welk een genade is dit! Wat boodschapt de stem des roependen? Hij roept luide: "Bereidt den weg des Heeren, maakt Zijn paden recht!" Dit is de boodschap des heils. Verlossing heeft hier de inhoud van Gods komst tot Zijn volk. Als het volk niet komen kan tot God, komt God tot het volk. Als het volk in Babel is, als het volk in de woestijn verkeert - en het woord woestijn staat hier naar Calvijn het verklaart voor de ondergang of de ontzettende vernietiging van het volk - dan zou het volk met het oog op hun toestand kunnen wanhopen aan de mogelijkheid tot herstel, maar dan zorgt de Heere weer voor nieuwe herauten die het komen Gods prediken. Dan is het ogenblik er in de gemeente dat de verkondiger van vrije barmhartigheid de genadeklokken luide mag laten klinken. Zit daar een volk onder de kansel dat het vonnis aanvaardt? Zit daar een volk dat zich voor God de Heere schuldig kent? Een volk dat verstaan gaat, dat zalig worden een wonderwerk Gods is? Dat volk weet niet en ziet niet, hoe de Heere nog tot haar komen kan. Dat is voor hen, denken zij, niet mogelijk. Hoe zal dat kunnen, met zulke bergen van schuld die er tussen liggen en de ziel van de Heere scheiden? En dan staat daar Johannes de doper en die antwoordt daarop en zegt: Wel! Hoe dit kan, vraagt u? "Alle dal zal gevuld worden, en alle berg en heuvel zal vernederd worden, en de kromme wegen zullen tot een rechte weg worden, en de oneffen tot effen wegen." (Luc. 3 : 5). En zie, met de prediking komt God Zelf mee en

het gebeurt dat sommigen geloof ontvangen en gaan geloven dat dit waar is en dat God dit kan bewerken, ook voor hen, en daar naderen zij tot Johannes, die hun het Evangelie heeft gepredikt en die hun de hemel heeft geopend om de goedertierenheid Gods te smaken, en belijdende hun zonden, begeren zij gedoopt te worden! Hun belijdenis heeft niet tot wortel de vrees voor straf, maar het gevoel van de waarheid Gods en van de liefde Gods waarvan zij kracht voelen uitgaan op hun harten.

En omdat de prediking van vrije genade - en dat is toch de bijbelse verbondsprediking en de bijbelse belofteprediking -, omdat de prediking van vrije genade z'n uitgangspunt niet neemt in de mogelijkheden van de mens, ja veeleer die mens al z'n mogelijkheden uit handen slaat, daarom kan er ook gezegd worden, zoals de Doper vervolgt: "En alle vlees zal de zaligheid Gods zien." (Luc. 3 : 6). Wie zou dat willen tegenhouden? Wie zou dat willen beletten? Wie zou Gods welbehagen tot Zijn volk kunnen te niet maken? De duivel? De zonde? De wereld? Daar gaat het gebeuren dat mensen de zaligheid Gods zien. De prediking mag dit aanwijzen en verkondigen en tegelijk beseffen wij dat alleen de uiterlijke prediking de mensen niet uit hun ongelooft verlossen kan, echter waar de Heere erin meekomt, daar gebeurt het zelfs dat 'niet-geloven' een onmogelijke zaak wordt. Als dat plaatsheeft en de zaligheid Gods gezien wordt, eerst door de traliën van het Woord, daar is het inderdaad onmogelijk om.... niet te geloven.

Het eigenlijke van Johannes' zending moet dan evenwel nog komen. Tot zover heeft hij, op het dopen na, niets gedaan of gezegd, dat hem van de andere profeten onderscheidt. Maar dan breekt dat moment aan waarvan Johannes wist dat het komen zou en waarvan hij de ure met spanning zal verwacht hebben, n.l. dat hem zal geopenbaard worden Wie Hij is. "En ik kende Hem niet", zo verklaart hijzelf, "maar die mij gezonden heeft om te dopen met water, die had mij gezegd: Op welken gij den Geest zult zien nederdalen en op Hem blijven, Deze is het." (Joh. 1 : 33). Het teken geschiedt, en Johannes roept: "Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt." (Joh. 1 : 29).

Velen hebben er reeds op gewezen, van welk een Christuskennis de Doper getuigenis aflegt! Als wij de Christusprediking van Johannes de Doper er goed op nalezen, dan komen wij tot deze gedachte: Johannes was alle discipelen ver vooruit! Hij zag de Christus als de Bruidgom van zijn kerk en hij predikte Hem als de Heere uit de hemel. Hij beleed Zijn praeëxistentie ("Die na mij komt is vóór mij geworden, want Hij was éér dan ik", Joh. 1 : 15) en als hij de Christus aanwijst als het Lam Gods, dan getuigt de Doper daarmee heel duidelijk van het lijden en sterven dat over Hem, dat Lam, komen moet, want alleen het geslachte Lam kan een verzoening zijn voor zonden. Johannes was waarlijk een zodanig Christusprediker dat het schijnt alsof het Pinksterfeest al begonnen is.

Evenwel, als hij in de gevangenis zit en hij in kolken van twijfel als wegzinkt, dan blijkt het weer dat het nog Pinksterfeest worden moet, en dat wij in Johannes toch nog weer hebben een gestalte die wel op de drempel van de nieuwe bedeling staat en ook wel het licht van de nieuwe bedeling helderder heeft zien schijnen dan degenen die vóór hem waren, maar dat hij toch anderzijds nog thuisloort in de oude bedeling, waarop Christus doelde toen Hij zeide: "Doch de minste in het Koninkrijk der hemelen is meerder dan hij." (Matth. 11 : 11; Luc. 7 : 28). Op zijn vraag "Zijt Gij degene die komen zou of verwachten wij een Ander?" zou ik straks nog heel even terug willen komen.

Vóór we aanlanden bij ons laatste punt, nog even een vraag over het oordeel en het gericht in de prediking van de Doper. Niet ontkend kan worden dat het gericht en het oordeel van God in Johannes' prediking nadrukkelijk een plaats heeft. Wij vernemen van "de toekomstige toorn" (Matth. 3 : 7), ook laat hij weten dat "de bijl ligt aan de wortel der bomen" (Matth. 3 : 10; Luc. 3 : 9), terwijl "het kaf met onuitblusselijk vuur zal verbrand worden" (Matth. 3 : 12; Luc. 3 : 17). Ook

het beroep op het verbond wordt door Johannes, als vruchten der bekering waardig ontbreken, van de hand gewezen. "Begint niet te zeggen bij uzelf: Wij hebben Abraham tot een vader" (Matth. 3 : 9; Luc. 3 : 8). Alsof hij zeggen wil: U mag dan de uitwendige verbondsvorrechten bezitten, maar wat baat het u, bij gemis aan waarachtige verbondsbeleving? Als onze verbondsprediking er een is in de lijn van Johannes de doper, dan zal het aan onze gemeente duidelijk worden dat het bondeling zijn ons oordeel zwaarder maakt, als de inwilliging van het verbond in de weg van wedergeboorte, bekering en geloof in ons leven is uitgebleven.

Als gesteld wordt dat de nadruk op de verbondswraak in de prediking van de Doper voor onze prediking in het heden geen betekenis heeft, dan acht ik dit een bewering die geen grond vindt in de Schrift en die, scherper nog, een afwijking doet vermoeden van de bijbelse verbondsgedachte. Ook wijst onze Catechismus waar die handelt over de bediening van de sleutels van het hemelrijk, de zuiver bijbelse lijn aan. En nog minder blijft er van bovengenoemde bewering staande, als wij hét boek in het Nieuwe Testament waar wij terecht kunnen om te leren wat de prediking is, opslaan, n.l. het boek Handelingen. Noch Christus Zelf, noch Zijn apostelen hebben ooit anders gesproken en gepreekt dan Johannes de doper het deed. Een beroep op de voortgang der heilsopenbaring met het doel de plaats van het gericht in de prediking vandaag te elimineren of te verzwakken, moet als een ernstige aanranding van de waarheid Gods worden aangemerkt. Onze prediking blijve, in de zorg om de zielen die bezig zijn verloren te gaan, een gedurig aandringen om tot de gerechtigheid van Jezus Christus te komen, en doortrokken van de hoge ernst wat het is en waar het de mens brengen zal, die levende onder het Evangelie dezelfde blijft die hij altijd geweest is, zonder bewijzen van een nieuw leven.

Ds. G.J. van Rookhuyzen.

Nederlandse Geloofsbelijdenis

(12)

De Godheid van de Heilige Geest.

Voor ditmaal hebben we een kort artikel van de Nederlandse Geloofsbelijdenis: het elfde. Als ik het goed gezien heb, is dit het op één na kortste van heel deze belijdenis. Alleen het eerste, dat er een enig God is, is iets korter. Het kan ons verbazen, als we zien dat het hier gaat om de Heilige Geest. Dat de belijdenis over Hem zo sober handelt, zouden we niet verwacht hebben. De Heilige Geest... hoe belangrijk en onmisbaar is deze Goddelijke Persoon niet voor de Kerk des Heeren! Hij is de Geest, Die levend maakt. Hij verbreekt en verbrijzelt het hart van de zondaar. Hij overtuigt van ongerechtigheid en schuld. Hij buigt over om die te belijden voor het Aangezicht des Heeren. Hij maakt plaats voor Christus en Zijn werk. Hij schenkt uit Hem de troost van vergevende genade. Hij werkt de tere vrees Gods in het hart en leven van de Zijnen. Zonder die Geest is alles even koud en leeg. Huntington zegt het ergens: "Och, wat is alle godsdienst zonder het werk des Heiligen Geestes? Eén ledige schaduw en vermoeiing des vleses. En nu... over die Heilige Geest zo'n kort artikel?"

Echter, het gaat hier nog niet direct over het werk van de Heilige Geest in de toepassing van de zaligheid. Later wordt daar over gesproken, als in art. 22 de rechtvaardigmaking door het geloof beleden wordt. Dan wordt van de Heilige Geest gezegd dat Hij "ontsteekt een oprecht geloof, hetwelk Jezus Christus met Zijn verdiensten omhelst, Hem eigen maakt en niets anders meer buiten Hem zoekt". In art. 24 "Van de heiligmaking des mensen en de goede werken" wordt de Heilige Geest genoemd als de Werkmeester van het ware geloof. Maar hier gaat het over de Gódhed van de Heilige Geest.

Weer is hier de aansluiting aan de belijdenis van de Drieënige God. Vorige keer werd de Godheid van Christus beleden. Nu de Godheid van de Heilige Geest. Weer is het een zeer fundamentele zaak. Van de Godheid van Christus hangt de zaligheid van de Kerk des Heeren af, maar toch ook weer van de

Godheid van de Heilige Geest. Christus en Zijn kruisverdiensten zouden vreemd blijven aan arme zondaren.

Al is het niet zo, dat hier direct gesproken wordt van de Heilige Geest en het werk der zaligheid, die gerichtheid is er wél. Het zal ons niet verborgen blijven als we de éne zin van artikel 11 wat nader zullen zien.

Uitgaande van Vader én Zoon.

Dit artikel begint met wat we noemen de personele eigenschap van de Heilige Geest. Het gaat dus om de eigenschap, waardoor de Heilige Geest onderscheiden is van de Vader en de Zoon.

We zullen het ons herinneren van de catechisatie: de uitgang van Vader en Zoon. Zo kunnen we hier ook lezen: "Wij geloven en belijden ook, dat de Heilige Geest van eeuwigheid van de Vader en de Zoon uitgaat, niet zijnde gemaakt noch geschapen, noch ook geboren, maar alleen van beiden uitgaande..."

Het is moeilijk dit weer te geven. We kunnen zeggen dat het woord "uitgang" behoort bij de Heilige Geest. Zoals de adem uit iemands mond gaat, zo gaat de Heilige Geest uit de Vader en de Zoon. Daarbij past ons grote bescheidenheid en eerbied, als we dit beeld gebruiken. Het gaat om de Héilige Geest. We staan hier voor een groot geheim, dat alleen aanbeden kan worden en niettemin zo troostvol is voor de Kerk des Heeren. Van eeuwigheid tot eeuwigheid is er de mededeling van het Goddelijk wezen uit de Vader en uit de Zoon.

Wat een troostgrond ligt er in deze belijdenis: uitgaande van de Vader én de Zoon. Het wordt hier nog herhaald: "alleen uitgaande van beiden". Hij is zó de Geest des Vaders en des Zoons. In de 11de eeuw is er een groot geschil geweest rond de belijdenis van de Heilige Geest. De kerk van het Oosten wilde alleen weten van de uitgang van de Heilige Geest van de Vader. De kerk van het Westen beleeft de uitgang van Vader én Zoon. Het bracht in 1054 de grote kerkscheuring tussen de oosters-orthodoxe kerken en de kerk van het Westen. Het lijkt wellicht voor sommigen enkel een strijd om woorden en toch is dat niet zo. Door het niet belijden van de uitgang van de Heilige Geest óók uit de Zoon, dreigt er het gevaar dat het werk van de Zoon en de Heilige Geest worden losgemaakt. Zo ontstaat er enerzijds kille orthodoxie en anderzijds geestdrijverij omdat de Heilige Geest losgemaakt wordt van het Woord van God.

Wat een bijzondere zaak is het dat Hij uitgaat van Vader en Zoon. Zo wordt Hij op de Pinksterdag uitgestort vanuit de hemel. Hij daalt neer uit het welbehagen des Vaders. De Vader staat erachter, Die naar Zijn eeuwige raad het om de zaligheid te doen is van de Zijnen, Hij wordt gegeven op het werk van Christus. Hij heeft het werk der zaligheid volbracht. De Heilige Geest doet als Geest van beiden Zijn werk in het hart. Hij werkt het nieuwe leven maar geeft ook in de weg der ontdekking het uitzicht op het werk van Christus. Hij schenkt de toegang tot de Vader. Wat we hier belijden van de wijze van bestaan van de Heilige Geest, dat Hij van Vader en Zoon uitgaat, dat blijft spreken in het werk van de Heilige Geest in de harten van de Zijnen. Gelukkig als we die Heilige Geest zó ook nodig hebben en mogen kennen.

Zijn Godheid geloochend.

Vanouds zijn er geweest die de Godheid van de Heilige Geest hebben ontkend. Arius wilde niet weten van de Godheid van Christus. Zijn volgelingen loochenden, dat de Heilige Geest God is. De oude Kerk heeft hen veroordeeld. We vinden er de weerslag van in de belijdenis des geloofs van Nicea, zoals we die in de regel achter in ons kerkboekje vinden. Daar wordt het geloof beleden in "de Heilige Geest, Die Heere is en levend maakt, Die van de Vader en de Zoon uitgaat, Die tezamen met de Vader en de Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt, Die gesproken heeft door de Profeten".

Ook in later tijd zijn er geweest die in hetzelfde spoor van de ontkenning gingen als in de eerste eeuwen. Vaak werden én de Persoonlijkheid én de Godheid van de Heilige Geest geloochend. Zo stelde men dat de Heilige Geest niet meer was als een kracht, een

werking van God. Tot de dag van heden kunnen we deze mening horen verkondigen al gebeurt het vandaag met woorden, die meer verhullend zijn. Uiteindelijk komt het op de ontkenning neer!

Het is opmerkelijk, dat juist zij de Godheid van de Heilige Geest ontkennen, die niet belijden, dat de zaligheid geheel op Gods rekening staat. Aan de andere kant wordt Zijn Godheid door de eeuwen heen benadrukt door hen, voor wie dat wel ten volle waar is.

Het raakt de eer van God, dat de Heilige Geest een Goddelijk Persoon is. Tegelijk is het het hoogste belang van in zichzelf verloren zondaren. Was Hij het niet, er zou geen zaligheid in hun hart en leven kunnen zijn.

Geleerd door de Heilige Schriften.

Artikel 11 spreekt kort doch stellig over de Persoon en de Godheid van de Heilige Geest. "Welke in orde is de derde Persoon der Drie-eenheid, van éénzelve Wezen, Majesteit en Heerlijkheid met de Vader en de Zoon, zijnde waarachtig en eeuwig God, gelijk ons de Heilige Schriften leren".

We zijn er van jongs af aan op gewezen, dat Gods Woord de Heilige Geest zó openbaart. Het gaat in dit opzicht over voor de meesten van ons bekende dingen. In de Heilige Schrift worden aan de Heilige Geest toegekend: Goddelijke namen, Goddelijke eigenschappen, Goddelijke werken en Goddelijke eer. Hij heeft Goddelijke namen. We kunnen hier wijzen op de geschiedenis van Ananias en Saffira. Daar wordt de Heilige Geest Gó genoemd. Zie handelingen 5.

Goddelijke eigenschappen worden de Heilige Geest toegekend. Hij onderzoekt de diepten Gods. 1 Corinthhe 2 : 10 en 11 "...want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods. Want wie van de mensen weet, hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is? Alzo weet ook niemand hetgeen Gods is, dan de Geest van God".

De Heilige Geest doet Goddelijke werken. Hij schept. Hij maakt levend.

De Heilige Geest ontvangt Goddelijke eer. Hier kan vermeld worden, 1 Corinthhe 6 : 19 "Of weet gij niet, dat ulieder lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is, Die gij van God hebt, en dat gij uwszels niet zijt"? Augustinus merkt op "Indien wij bevel kregen van hout en steen een tempel voor de Geest te bouwen, dan zou, omdat deze eer alleen aan God toekomt, dit een duidelijk bewijs van Zijn Godheid zijn, hoeveel duidelijker is dan nu dit, dat wij Hem niet een tempel moeten bouwen, maar zelf een tempel moeten zijn?"

Apart mogen we hier aandacht vragen voor Johannes 14 : 16 "En Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven..." Hoe komt daar de Heilige Geest als een Goddelijk Persoon uit! Er wordt niet van troost gesproken maar van Trooster. Het gaat duidelijk om het werk van een persoon. En dan: troosten houdt hier in: het voor iemand opnemen. De Heilige Geest is vanwege het werk van Christus de andere Voorspraak in het hart van de Zijnen, de andere Advocaat. Hoe zou Hij dat kunnen zijn als Hij niet God is?

Waarachtig en eeuwig God.

Het wordt hier in geloof beleden. Hij is waarachtig en eeuwig God naar de Heilige Schriften. Het is geen belijdenis als een enkel verstandelijk toestemmen van een bepaald leerstuk. In het begin staat: wij geloven en belijden... Dat gaat niet buiten het hart om. In de bevinding des harten van allen die God vrezen, wordt dit gekend. Vruucht van de Heilige Geest Zélf. Het blijft voor hen niet verborgen dat Hij zó is: waarachtig en eeuwig God. Er is een Goddelijke kracht in het werk van de Heilige Geest, die niet voorbijgaat aan die God zoeken.

Die Goddelijke kracht wordt gekend als Hij het hart verbreekt. Wat een Goddelijke kracht gaat er uit van de vertroosting des Geestes vanwege het werk en de verdienste van Christus. Hij, Die het geloof werkt en versterkt, doet het ervaren dat het is door die Goddelijke kracht. Door dat krachtige werk worden de dingen die des Geestes Gods zijn onderscheiden. Zijn werk is verborgen en onuitsprekelijk, niet te verklaren en te ontleden. Maar tegelijk gaat er kracht en leven

vanuit, die niet vreemd blijven en tot verwondering stemmen.

De Heilige Geest is ook eeuwig God. Hij blijft eeuwig bij Zijn Kerk. We lezen het in Zondag 20 van onze bekende catechismus "En bij mij eeuwiglijk blijve". Het is een persoonlijk belijden. Hebben wij voor ons eigen hart en leven die Geest ontvangen? Zóvélen als er door de Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods".

D. Slagboom.

Woord en Daad herbouwt vernielde school

De stichting Woord en Daad gaat één van de schoolgebouwen van het Prem Vihar-scholencomplex in Chilakaluripet in India, dat op 11 mei j.l. door een orkaan is vernield, herbouwen. In het schoolgebouw, waarin tijdens de orkaan geen kinderen aanwezig waren, ontvingen o.m. tweehonderd kinderen adoptieonderwijs.

In het getroffen gebied zijn kort na de orkaan namens Woord en Daad aan 16.500 daklozen reeds dekens, kleding, voedsel, potten en pannen uitgereikt.

De totale kosten van de noodhulp en de herbouw van de school bedragen circa f 200.000.-. Voor de noodhulp heeft de stichting reeds f 40.000.- ontvangen, terwijl ze voor de herbouw van de school, door een advertentie-campagne het overige bedrag hoopt binnen te krijgen.

Voor nadere inlichtingen, tel. 01830-24288, H. de Pater.

Landelijke CLK-Boekenbeurs 1990

In de Veluwehal te Barneveld zal op zaterdag 15 september de jaarlijkse boekenbeurs worden gehouden van het Christelijk Lektuurkontakt (CLK).

Het is dit jaar voor de dertiende keer dat deze belangrijke beurs voor het boekenvak wordt gehouden.

Zo'n zeventig standhouders presenteren hun uitgaven. Tevens kunt u zich laten informeren over de najaarscampagne van de uitgevers, over de nieuwste titels en de zgn. "standaardwerken" die blijvende belangstelling genieten.

De Veluwehal is deze dag een boekenpaleis en heeft haar deuren (gratis) openstaan voor iedere belangstellende.

Voor de jongere kinderen is een creche in één van de zalen van de Veluwehal, zodat ouders en kinderen een fijne tijd op de beurs kunnen hebben. De Veluwehal is gemakkelijk te bereiken. Slechts vijf minuten lopen vanaf het NS-station Barneveld-Centrum. Direkt rond de Veluwehal is er ruim parkeergelegenheid.

De beurs is voor publiek geopend op zaterdag 15 september 10.00-17.00 uur.

Voor de vakhandel zijn twee dagen gereserveerd, te weten:

vrijdag 14 september van 14.00-21.00 uur

maandag 17 september van 9.00-17.00 uur.

Voor de jeugd

Nehemia 102

"En in dit alles maken wij een vast verbond en schrijven het; en onze vorsten, onze levieten en onze priesters zullen het verzegelen.

Tot de verzegelingen nu waren Nehemia Hattirsatha, zoon van Hachalja en Zidkia...."

Neh. 9 : 38 en 10 : 1 v.v

Beste jongelui!

Hier zijn we weer. De vakanties zijn zo ongeveer ten einde. Ik hoop dat jullie een goede vakantie hebben gehad en weer nieuwe krachten op hebt mogen doen om weer aan de arbeid te gaan. Ik hoop ook dat jullie in acht hebben genomen wat we de laatste keer hebben geschreven. Als je het niet meer weet, moet je het nog maar eens opzoeken en nalezen. Want al kan het nodig zijn dat we van onze dagelijkse arbeid een ogenblik afstand nemen, van de geestelijke arbeid mag men dat nooit doen. De geestelijke arbeid is een zeer belangrijke. Want daar wordt mee bedoeld: Werkzaamheden kennen omtrent het heil van je onsterfelijke ziel. Niemand

zal kunnen beweren dat dit een overbodige zaak is. Want we hebben maar één ziel en we leven maar één keer. En dat leven kan kort zijn. Wij vliegen daarheen, zo schreven we de laatste keer. Het leven wordt snel afgesneden. En wat zal dan het einde zijn? Een belangrijke vraag, die de meesten, helaas, weinig of nooit stellen. Zij leven in de dag van het heden. En wat de dag van morgen brengen zal, daar denkt men, inzake zijn eeuwige zielsbelang, nooit over. Of wel? Het is een ieder toe te wensen.

De schuldbelijdenis die werd afgelegd op dat plein bij de Waterpoort te Jeruzalem hebben wij met elkander overdacht. Toen men aan het einde daarvan gekomen was, heeft er nog een bijzondere plechtigheid plaats gehad. Daar willen we jullie nu op gaan wijzen. Zij beloofden beterschap. Zij maakten een vast verbond. Zij hadden de straffen des HEEREN gevoeld en het rechtvaardige ervan erkend. Doch God, Die rechtvaardig is, Die is ook barmhartig en zeer genadig. Daar waren ze allen de sprekende bewijzen van. Want als Hij alleen rechtvaardig zou zijn geweest, zouden zij er niet meer zijn geweest. Dan waren ze allen vergaan. Doch omdat Hij ook barmhartig is, mochten zij nog bestaan. Zij gevoelden ook de dure verplichting die op hen rustte, om de Heere te dienen, overeenkomstig Zijn Woord. Dat die verplichting ook op ons rust, zal niemand kunnen ontkennen. Te meer niet, wanneer hij/zij denkt aan het doopsformulier, waar het zo prachtig en krachtig in beschreven staat. Ik heb daar al meer op gewezen. Ik ga er daarom nu maar niet verder op in, doch breng het alleen maar in herinnering.

"En in dit alles maken wij een verbond en schrijven het..." Daarmee werd uitgesproken dat men het met de gedane belijdenis eens was, en dat men voor de toekomst beterschap beloofde. Doch beloven en doen, zijn altijd nog twee zaken. Dat zal voor een ieder duidelijk zijn. Daar wordt in het leven veel beloofd, wat in de praktijk nooit wordt uitgevoerd. Dat komt in menselijke verhoudingen voor en dat kan pijnlijk zijn. Ik denk b.v. aan twee mensen die elkander trouw beloven, dewijl de belofte vroeg of laat verbroken wordt. Dit kan een leven zelfs verwoesten. Dit voorbeeld zou natuurlijk met vele te vermenigvuldigen zijn. Als beloften ten opzichte van mensen niet gehouden worden, dan kan dat erg wezen. Ik schrijf dat heel voorzichtig. Want ik bedenk dat er mogelijkheden zijn dat je een verbreken móet. Hem dus niet houden mag. Wanneer je b.v. beloofd hebt een kwade zaak samen uit te zullen voeren. Je wilt het alle twee. Je bent het eens. Je zult samen één lijn trekken. Doch de verkeerde kant op. Dan kan het in zulke omstandigheden geboden zijn om je woord niet te houden. Ik hoop dat jullie dit begrijpen. Het is dan beter "ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald". Doch hoeveel is er de Heere al niet beloofd, wat nooit is na gekomen.

Ik denk b.v. aan de doopbelofte, die door menig ouder is afgelegd, doch waar men nooit meer aan denkt. Men heeft dan de Heere veel beloofd, doch komt het nooit na. Dat is natuurlijk heel erg. Te meer als men van te voren toch al weet dat men het niet kan, en zich daarom maar de vrijheid geeft om het ook niet te doen. Men kan zich dan mogelijk nog wel voor mensen verontschuldigen, doch nooit voor God. Men maakt dan zijn belofte tegenover God elke dag tot een leugen. En zou Hij, Die de Waarheid is, dat niet zien en zoeken? Hij zal het wis en zeker doen. Ik kan natuurlijk op dit terrein verder gaan en denken aan de beloften die afgelegd zijn bij het doen van belijdenis voor het aangezicht des HEEREN. En ook als men getrouwd is enz. Wat komt er in de praktijk van terecht?

Wie deze dingen bedenkt en krijgt in te leven, door de toepassende werking van de Heilige Geest, zal niet anders dan zien dat hij/zij dagelijks schuld met schuld vermeerdert. We komen dan als "ontrouwe" mensen uit de bus. Als God ons behandelde zoals wij dat doen, dan zag het er zonder meer zeer slecht uit. Gelukkig daarentegen zijn diegenen die er achter komen dat de ontrouw van het schepsel de trouw des Heeren niet te niet kan doen. "Uwe trouw is groot". Dat kan dan

alleen maar met schaamte en ootmoed beleden worden. Men is het dan ook eens met de slagen die God heeft toegebracht. Want ook die zijn een gevolg van Zijn trouw. Want we hebben hier met de verbondsverhouding te doen. En daar zitten altijd twee kanten aan. Want als men in Zijn wegen wandelt, doet wat men verplicht is en beloofd heeft, dan is daar zegen op te verwachten. De verbondszegen! Doch als men niet doet wat men beloofd heeft, dan moet er op straf gerekend worden. Dat is de verbondswraak. Want de HEERE is jaloers op Zijn eer. Hij laat niet met zich spotten. Vergeet dat niet, nooit!!

Dat het bij dat "schuldbelijdende volk" ernst was, wat men beloofde, komt ook hierin openbaar, dat men zijn belofte zwart op wit vaslegde. Dat is geen overbodige zaak, dacht ik. "En schrijven het". Je zou er zo maar overheen lezen. Doch doe dat niet. Als een belofte alleen maar in woorden bestaat, is het gevaar niet denkbeeldig dat men het vergeet, wat men beloofd heeft. Doch als het "zwart op wit" wordt vastgelegd, dan wordt men er iedere keer weer aan herinnerd. Dan kan men het moeilijk vergeten. In het natuurlijk leven wordt het niet weinig gevraagd, om als men iets met elkander is overeengekomen, dat het ook zwart op wit vastgelegd wordt. Belangrijke zaken laat men zelfs via de notaris passeren. Wanneer dan de stukken zijn opgemaakt, dan moeten ze ook door de partijen ondertekend worden. Dan kan men er niet meer van af. Jullie zullen al deze dingen wel begrijpen. "We gaan niet over ijs van één nacht". Zo wordt dat genoemd. We hebben maar graag vastigheid, zekerheid. Dat geeft gerustheid.

En nu geestelijk! God heeft van Zijn kant, alles zwart op wit vastgelegd. Ik denk aan de Bijbel. Dat is het beschreven woord van God. Daar staan alle beloften, die Hij aan schuldige mensen doet. En Hij heeft al die beloften, die in Christus Jezus "ja" en in Hem "amen" zijn, met Zijn eigen naam ondertekend. En die naam is "HEERE". Dat betekent: "Ik zal zijn, die Ik zijn zal". Je kunt op Mij aan. Altijd. Dat beseft men daar op dat plein bij de Waterpoort te Jeruzalem. En daarom heeft men van de kant van het volk hun beloften ook ondertekend. "en schrijven het". Het stond nu van de zijde van het volk ook zwart op wit. Dat is geen kleine zaak. Het is een ernstige zaak. Ik hoop dat jullie daar iets van aan zullen voelen. Het werd ondertekend door de vorsten, de levieten en de priesters. Het werd bovendien ook nog verzegeld. Dat is nog meer dan het zetten van alleen maar een blote handtekening. Het zegel gaf aan het geschrevene rechtskracht. Men onderstreepte daarmee de ernst, die het volk bezielde, en de oprechtheid waarmee men het meende. Je zou zeggen: Nu kan God van Zijn kant ook wel tevreden zijn. Hij kan nu gerust zijn. Het volk dat zijn beloften zwart op wit geeft, ondertekend en verzegeld, daar kan Hij nu wel op aan.

Vergis u echter niet. Want het vervolg leert, dat het volk in zijn bestaan bleef wat het was: onbetrouwbaar! Hebben jullie dat ook al geleerd? Ieder die daar iets van heeft geleerd, zal het met schaamte moeten belijden, dat ondanks alle beloften, hij toch tot een volk behoort, dat niet nakomt, wat het heeft beloofd. Degenen die dat steeds weer met smart moeten belijden, mag gezegd worden, tot hun troost, dat Zijn onbezweken trouw, nooit hun val gedogen zal.... Het is en blijft een leven waarin men het steeds weer van "genade" hebben moet.

De ondertekenaars staan met name genoemd in het volgende hoofdstuk. De eerste die er zijn naam onder zette was Nehemia. Daar staat achter Hattirsatha. Dat betekent ongeveer zoveel als bij ons het woord Excellentie. Na zijn naam volgen er nog veel meer. Als ik het goed geteld heb, wel 84 in getal. Het is een hele lijst. Het zijn namen van allemaal voorgangers van het volk. Het waren in dit verband goede voorgangers. Zij gingen het volk voor in het belijden van schuld, in het beloven van beterschap, in het opschrijven daarvan, in het ondertekenen en verzegelen. Het waren geen mensen die het volk voorhieldden, zoals er zovelen zijn, doch die het volk voorgingen. En zo zijn er niet zo veel, dacht ik. Of zou ik het mis hebben? Denk er maar

eens over na. Dit stuk biedt er stof genoeg voor. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

De Bergrede I, pastoraal uitgelegd door dr. D. Martyn Lloyd-Jones.

Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

We vinden in dit werk een diepgaande verklaring van de z.g. Bergrede van de Heere Jezus. Het eerste deel is kort geleden verschenen. Het telt 320 bladzijden en kost gebonden f 49.- en als paperback f 39.-.

Het boek is uit het engels vertaald door drs. H. de Deugd. Na de inhoudsopgave komt eerst een artikel van 7 bladzijden van drs. Joz. de Koeijer te Wilnis, met biografische aantekeningen. Dr. Lloyd-Jones werd op 20 december 1899 in Cardiff (Wales) geboren. Hij koos voor de medicijnenstudie en de daarbij behorende artsopleiding. Hij kreeg een benoeming als hoofdassistent van de in die dagen wereldberoemde specialist Lord Thomas Horder. Er was intussen een grote verandering in zijn leven gekomen. Hij gevoelde zich geroepen om dominee te worden. In 1927 viel de definitieve beslissing. Eerst werd hij predikant in een dorpje in Wales. Daar werkte hij met veel zegen. In april 1939 nam hij, na een periode van diepe geestelijke depressie een beroep naar Londen aan. Deze tijd - aldus drs. De Koeijer - van duisternis en van dorre woestijnervaring - heeft iets weg van de voorbereidingsfase van eertijds Mozes en Paulus. Zelf verwoordde hij deze geestelijk crisis aldus:

'.... de duisternis waarin een kind van God kan verkeren is vaak de geboorteplaats van het heldere licht, dat daarna te heerlijker straalt'. Aan het einde van zijn artikel schrijft drs. De Koeijer:

"Op 1 maart 1981 komt er op Gods tijd een einde aan het zegenrijke leven van deze dienaar van het Goddelijke Woord. Jezus' rede vanaf de berg is voor hem in vervulling gegaan, want de bidder heeft ontvangen en de zoeker heeft gevonden. Voor eeuwig en altoos!

Deze biografische inleiding reiken wij u aan, opdat u kennis zou maken met de auteur van 'De Bergrede'. Lloyd-Jones echter reikt u zijn "De Bergrede" aan, opdat u Jezus Christus als de Auteur van de Bergrede (nader) zou leren kennen....".

In zijn Voorwoord zegt dr. Lloyd-Jones zelf dat hij zich niet langer kon verzetten tegen de druk die op hem uitgeoefend werd om deze preken, die hij grotendeels op achtereenvolgende zondagmorgens tijdens een normale dienst in de Westminster Chapel heeft gehouden, te publiceren. Hij verdedigt in dit Voorwoord zijn verklarende prediking.

Dit boek bevat 30 preken, die gaan over het eerste gedeelte van de Bergrede.

Om onze lezers enigszins een indruk te geven van de wijze waarop dr. Lloyd-Jones gepreekt heeft, ook wat de inhoud van zijn boodschap betreft, willen we in enkele artikelen gedeelten uit zijn boek overnemen. De lezers kunnen dan zelf oordelen. We verwachten dat ze het met ons eens zullen zijn dat deze prediker ook in onze dagen nog een boodschap heeft. We willen het boek van harte aanbevelen.

Een enkele opmerking willen we nog maken. Op bladzijde 213 lezen we: De eerste zaak die we moeten overwegen is de zinsnede die Hij gebruikt: "Gij hebt gehoord, dat van (of van) de ouden gezegd is". Klaarblijkelijk is dit: van (of van) een verschrijving en is bedoeld: van (of tot), of: tot (of van).

B.

Door Zijne wonden is ons genezing geworden brieven van Dr. H.F. Kohlbrugge.

Uitgeverij: J.J. Groen en Zoon - Leiden.

Deze brieven zijn in het Kohlbrugge-archief te Utrecht. Ze zijn doorgezien en uitgegeven door ds. Georg Helbig. Drs. A. de Reuver, Hervormd predikant te Delft zorgde voor een *Ten geleide* in deze nieuwe uitgave. Daarin schrijft deze een en ander over het leven van Kohlbrugge en diens werk. Kohlbrugge heeft honderden brieven geschreven, hij was een raadsman van velen. Verreweg de meeste brieven van Kohlbrug-

ge zijn nooit gepubliceerd. Drs. de Reuver acht het zeer te wensen dat deze verborgen schat weldra aan het licht wordt gebracht. Drie bundels zijn in boekvorm verschenen. De eerste in 1877. Deze werd in 1892 (1982?) opnieuw uitgegeven door Kool te Veenendaal. De tweede bundel verscheen in 1911. De derde kwam uit bij H. Veenman en Zonen te Wageningen. Dat is de bundel die nu door Groen opnieuw is uitgegeven.

Drs. de Reuver noemt de brieven van Kohlbrugge uit drieërlei oogpunt van belang. Zij scherpen in theologisch en in biografisch opzicht het beeld van Kohlbrugge aan. Zij brengen ons op de hoogte van zijn pastorale inslag en aanpak. Ze zijn van blijvende actualiteit.

Wat het materiële aangaat noemt drs. De Reuver vier karakteristieken. De brieven van Kohlbrugge zijn doordrenkt van de Heilige Schrift. Ze getuigen van het Lam Gods dat de zonde der wereld draagt. Het werk van de Heilige Geest komt erin uit. En tenslotte: het is alleen en het is geheel Gods genade.

De brieven in deze bundel zijn gedeeltelijk gericht aan zijn moeder en andere familieleden. Aan het einde volgt een preek over Hooglied 4: 12-17, in het Duits en in Nederlandse vertaling.

Om onze lezers een indruk te geven van de inhoud van de brieven nemen we in een apart artikel over de brief aan zijn moeder van 6 januari 1831. Hij was toen nog geen 28 jaar oud!

Het boek telt 154 bladzijden en kost gebonden f 32,50.

B.

Christus, een weg of de weg?

door Dr. J. Broekhuis.

Uitgave van de Willem de Zwijgerstichting Apeldoorn.

Natuurlijk geven we op de vraag die in de titel van deze brochure gesteld wordt naar Gods Woord dit antwoord: Christus is de Weg.

Velen zijn het daar niet mee eens. De schrijver laat ons in dit boekje van 42 bladzijden duidelijk zien wat er zo hier en daar leeft. Hij schrijft over het Hindoeïsme en over de Islam. Hij komt tenslotte tot een evaluatie en zegt dan:

"Tenslotte. We hebben als Christenen een exclusieve geloofsbelijdenis: 'Christus is de enige weg tot zaligheid en niets en niemand anders!' Daarbij moeten we eerbied tonen voor anderen en niet vervallen in een religieus fanatisme. Maar tegelijk bedenken, dat er in de wereld meer respect bestaat voor degene, die uitkomt voor het geloof, dan voor degene die met alle winden meespraak."

De brochure kost f 8,50 en is bij de stichting te bestellen. Het adres is Postbus 10049, 7300 AP Apeldoorn.

Het doel van de stichting is verdieping en versterking van de reformatorische beginselen in ons volksleven, alsmede verlevendiging van het historisch besef en verdediging van het protestants-nationaal karakter van ons volk, gelijk dit onder invloed van de Hervorming en onder leiding van Oranje zijn stempel ontving.

Vaste donateurs ontvangen de twee jaarlijks uitkomende brochures voor de minimum bijdrage van f 12,50 per jaar. Er is een lijst van reeds verschenen brochures verkrijgbaar.

B.

Tiener op weg door drs. A.B.F. Hoek-van Kooten.

Uitgeverij De Groot Goudriaan - Kampen.

De ondertitel van dit boekje luidt: seksuele opvoeding voor jongens en meisjes. Zo staat het op de omslag. Op bladzijde 3 lezen we niet van opvoeding, maar van seksuele voorlichting. Uit het Woord vooraf van de schrijfter is op te maken dat bedoeld is voorlichting. We lezen daar immers: "Dit boekje is speciaal geschreven voor jonge tieners. Besproken worden: de seksualiteit, het ontstaan van nieuw menselijk leven, de ontwikkeling van meisje tot vrouw en van jongen tot man. De meeste tieners zullen van het een en ander al wel op de hoogte zijn. Toch is het goed om alles nog eens overzichtelijk bij

elkaar te hebben, zodat het rustig verwerkt kan worden."

Drs. Hoek-van Kooten schrijft op een voor-treffelijke wijze over dit onderwerp. Vroeger werd niet zo openlijk over deze zaken geschreven en gesproken. De tijden zijn ook in dit opzicht anders geworden. Dat heeft een goede zijde. Daarom kunnen we verschijning van dit boekje toejuichen. De schrijfter geeft goede, principiële en deskundige voorlichting. Het is goed dat ook ouders van dit boekje kennis nemen. Die hebben hier toch ook een verantwoordelijke taak.

Het boekje telt 56 bladzijden en kost f 12,75.

B.

Duitsland, word wakker! door M. Kanis. B.V. Uitgeverij "De Banier" - Utrecht.

Dit boek bevat een verhaal van vóór de tweede wereldoorlog. Het was toen in Duitsland zeer treurig gesteld. Er was veel werkloosheid. De joden werden gehaat en waren niet veilig meer. Hitler deed van zich horen. Zijn invloed werd steeds groter. Tenslotte kwam hij aan de macht. We lezen daarvan een en ander in dit boek. Het gaat in hoofdzaak over een gezin dat in Berlijn woont en niets van Hitler en zijn aanhang moet hebben. Maar in het gezin zelf is ook een zoon die bij een jeugdclub is.

Het eerste hoofdstuk heeft tot titel: dat lelijke jodenjong. Op een christelijke school blijkt de haat tegen joden. De volgende hoofdstukken zijn getiteld: 2. Hitler heeft veel macht, 3. Duitsland, word wakker!, 4. Een valse aanklacht. Er komt een dominee op de kansel, die zich openlijk voor Hitler verklaart, 5. De Rijksdag brandt. De brand is aangestoken. Maar wie heeft dat gedaan? Wat is er toen in Duitsland veel geleden.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

Zijn er zorgen waar u niet direct een antwoord op kan geven? De vele waarom's! Wij praten er over met u in 22 gesprekken op twee cassettes.

Zorgen met de kinderen. De vele vragen van de kinderen. Een wenendhart, Ongewenst zwanger, De ouderdom, Eenzaam, Moe-deloosheid, Waarom drinkt u zo! Geloof je nog in God? Kerkverlaters, Ernstig ziek, Wat is het huwelijk? Wat zijn je ouders? Daklozen, Zwervers, Alles verlaters, etc.

Gesprekken uit het leven, misschien uw leven, en misschien kunnen wij u helpen. Prijs per cassette f 7,50 excl. Meulmeester, Bereklaauwerf 28, 4341 KJ Arnhem, tel. 01182-1696 of 2859.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION

"DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 08886 - 1687.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

Nieuwe vertellingen voor u en de kinderen door Dhr. J. Meulmeester. Velen zien er weer naar uit en de kinderen kennen ons al vele jaren.

Cassette nr. 5; inhoud: Een wonderlijke droom, Sporen in de sneeuw, De rommelmarkt, Het is maar een stuiver.

Cassette nr. 6; inhoud: De machtige wolfshond, De kornuiten van het dorp, Verdriet.

Cassette 5 en 6 samen f 15,- excl. Meulmeester, Bereklaauwerf 28, 4341 KJ Arnhem, tel. 01182-1696 of 2859.

Het boek gaat over zaken die ook nu onze jonge mensen wel mogen aanspreken. De schrijver zou er goed aan gedaan hebben nog wat verder met zijn verhaal te zijn gegaan. Of komt er een vervolg? Het zou ook goed zijn geweest wanneer als inleiding of als slot een kort overzicht van de geschiedenis was opgenomen.

We nemen aan dat jonge mensen zulke boeken nog als in één adem zullen lezen.

Het telt 137 bladzijden en kost gebonden f 16,90.

B.

Stichting "Reformatorische Hulpactie Woord en Daad"

Het comité Rotterdam van bovenvermelde stichting hoopt op

D.V. ZATERDAG 8 SEPTEMBER A.S.

een koor- en samenzangavond te beleggen in de Grote-of St. Laurenskerk te Rotterdam.

Medewerking aan deze avond zal worden verleend door:

- Chr. Gem. Koor "Deo-Cantemus" te Rotterdam o.l.v. Arie Pronk orgel Jan van Weelde.

- Jan van Westenbrugge: hoefdorgel.

Ds. J. Westerink, Chr. Ger. predikant te Bunschoten, zal de avond openen en sluiten en hoopt tevens een meditatie te houden.

De aanvang is om 20.00 uur: de kerkdeuren gaan open om 19.30 uur.

De toegang is vrij. Iedereen is van harte welkom.

Het comité.

Waarom nog steeds STATENVERTALING?

Hoe kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand? En waarom kunnen wij deze aan ons Nederlandse volk toebe-trouwde vertaling niet inruilen voor één van de nieuwere vertalingen? Op deze vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"

Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk geïllustreerd (120 afbeeldingen waarvan vele in kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is 22 x 29 cm.

Prijs **f 39,50**

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18 3300 WB DORDRECHT

KIND IN NOOD!

Help kinderen door
financiële adoptie

40,- per maand

Zij zijn dan gegarandeerd van • Voedsel en kleding in de huidige nood situatie • Onderwijs om straks op eigen benen te kunnen staan • Ontvangst van de bijbelse boodschap die tot eeuwige zegen kan zijn. Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

**WOORD
DAAD**

Stichting Reformatorische Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560
4200 AN Gorinchem

